

▶ **Hlavní stránka**

ZOO report 3/01

[Příhovor](#)

[Kongres EAZA v Praze nás zavazuje](#)

[Představujeme děčínskou zoo](#)

[Pomoc handicapovaným](#)

[Řádky k zamyšlení](#)

[Horké novinky](#)

[Číňané sázejí na safari](#)

[Prázdniny v zoo](#)

[Zpět na ZOO report](#)

Pro poučení i pro zdraví

Zatímco v dětském a juniorském věku jsem Mniší horu navštěvoval zejména proto, abych obdivoval zvířata vystupující v dobrodružných příbězích z pralesů, savan, polopouští, pouští, ale i ze zasněžených plání dalekého severu, v současnosti pro mne nabylo putování s vnuky po pětasedesáti hektarovém areálu brněnské zoo ještě další dimenzi. Už sama procházka pod zelenou klenbou je ve velkoměstě, v němž je rekreačních ploch méně, než potřebuje, zážitkem i balzámem na nervy poničené i přeplněnými komunikacemi. Ostatně absolvování cesty na oba vrcholy, tedy k Tropickému království a na Safari, právě pro své středně náročné stoupání mne potěší tím, že jsem udělal i něco pro své zdraví. Turistický výšlap však nijak neotupuje můj zájem o samotné dění v zahradě. Jsem opravdu rád, že v posledních letech, a nedokazují to jen atraktivní nové expozice, přestala být Mniší hora trním zarostlým královstvím a novými aktivitami, mezi něž patří kupříkladu i vydávání tohoto čtvrtletníku, dále Prázdniny v zoo, či rozšíření a zkvalitnění výukových programů atd., si prorazila cestu do života Brňanů. Zapomenout nechci a ani nemohu na tu méně viditelnou, ale co do významu prioritní, část práce zaměstnanců zoo. Myslím tím chovatelské úspěchy, které brněnskou zahradu spolu už s jmenovanými aktivitami i s její účastí na mezinárodních záchranných programech atd. vynesly v minulém roce mezi sto šedesát tři zoo, soustředěných v exkluzivní organizaci - Světová asociace zoo a akvárií.

Jak došlo k tomuto náhlému probuzení? Brněnská zoo má totiž koncepci střednědobého rozvoje, a ta zaujala Zastupitelstvo města Brna natolik, že uvolňuje finanční prostředky z městského rozpočtu a neskrblí. Nárůst návštěvníků, který v minulém roce překročil čtvrt milionu (rok 1996 - 40 tisíc), dokazuje, že jde o investice, jež voliče potěší, mj. i proto, že vyjadřují jejich pozitivní vztah k zachování a zkvalitnění životního prostředí.

*Ing. Jiří Václavěk
poslanec PS PČR*

Kongres EAZA v Praze nás zavazuje

Nejvyšší orgán Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií - její kongres - zasedá od 15. září 2001 v hlavním městě České republiky. Nejde jen o uznání práce Unie českých a slovenských zoo, svědčí to mj. i o tom, že jsme se nenásilně včlenili do velké rodiny evropských zahrad. Tady je namístě připomenout, že kongres není pouhou sešlostí ředitelů, ale ryze dělným setkáním. Proto jsou v týmech zoo také členové jednotlivých komisí záchranných programů ohrožených druhů zvířat (EEP). Právě skutečnost, že jsou zoologové z brněnské zahrady v pracovních skupinách, dokazuje, že s námi EAZA při realizaci EEP počítá. Na Mniší hoře chováme v současnosti dvaadvacet druhů a poddruhů plazů, ptáků a savců začleněných do Evropských záchranných programů. Připomenu jen loňský přirozený odchov levhartice cejlonské, cestu našeho samce tygra sumaterského do Zoo Lisabon, či úspěšné odchovy koček pouštních, hroznýšovců kubánských a chameleonů Jacksonových. Věřím, že svůj podíl na uskutečňování jednotlivých kapitol EEP v následujících letech ještě umocníme.

Součástí programu pražského kongresu EAZA je i návštěva řady českých a moravských zoologických zahrad. Máme přislíbeno, že naši zahraniční kolegové navštíví i Brno. Podtrhl-li jsem neformální průběh jednání kongresu, o to více osobní než oficiální bude jednání na Mniší hoře.

Byť se nám ledasco podařilo ze střednědobého plánu rozvoje Zoo města Brna uskutečnit, přesto potřebujeme od zkušených odborníků ze zahraničí poradit. Specifika zoologických zahrad jsou natolik odlišná, například ve stavebních detailech běžných budov, že každá rada odborníků, kteří své znalosti po desetiletí získávali, dokáže v nákladech ušetřit nemalou částku. O výstavbě se zmiňuji jen proto, že na Mniší hoře, v porovnání s minulostí, hodně budujeme. Konzultace na místě samém jsou obvykle daleko plodnější než debaty nad problémy u kulatých stolů, a s tím uvítáme v Brně i naše vstřícné zahraniční kolegy.

*RNDr. Bohumil Král, CSc.
vedoucí Chovatelského úseku*

Představujeme děčínskou zoo

V době, kdy píši tyto řádky, tedy v polovině srpna, probíhají v děčínské zoo závěrečné práce na expozici pro drápkaté opičky - tamaríny skákavé a kotuly veverovité. V minulých dnech, z pohledu vydání tohoto čísla Zoo reportu, jsme moderní expozici otevřeli, abychom poněkud obrousili hrany nostalgického vzpomínání na prázdniny i čas dovolených. Potud tedy horké novinky v děčínské zoo.

Pokud se k nám vypravíte, určitě si nenechte ujít návštěvu nového pavilonu exotického ptactva - Ptačího domu, ve kterém vám budou nad hlavou poletovat exotičtí pěvci a pokřikovat na vás budou velké ary či kakadu. Pavilon je zaměřen především na obyvatele indonéských tropických pralesů. Jestliže vás exotická zvířátka zase až tolik nezajímají, máme pro vás opravdu něco jedinečného - Expozici fauny Českosaského Švýcarska, která prezentuje faunu Národního parku České Švýcarsko, k vidění jsou zde v přírodě již velmi vzácná zvířata, např. rysy, lišky, vlci, dravci, divoká prasata, norci evropští, několik druhů soviček, pěvců a mnoho dalšího.

Stejně jako v ostatních zahradách i my jsme pamatovali na děti. V naší kontaktní zahrádce je hlazení a krmení povoleno. Tuto mini zoo obývají mj. nejmenší ovečky světa - ovečky ouessantské, kozy domácí, morčátka a holoubci. V dětském koutku naleznou děti i velký dřevěný hrad a spousty průlezek a kolotočů. Rodiče zase občerstvení "U kamzíka" nebo "Cukrárna u medvěda", kde si mohou po prohlídce zoo v klidu odpočinout, neboť myslíme jak na poučení, tak na pohodlí našich návštěvníků.

*Ing. Lubomír Moudrý
ředitel Zoo Děčín*

Pomoc handicapovaným

Nejčastějšími opeřenými hosty na Mniší hoře, kterým pomohou veterináři a o něž se pak starají chovatelé Zoologické zahrady města Brna, jsou v poslední době mláďata poštolek. "Za poslední čtyři měsíce jsme ošetřili a poskytli přístřeší osmnácti mláďatům těchto malých dravců. K nám se dostávají malé poštolky narozené ve městě. Důvod? Zatímco ve volné přírodě rodiče vylétnuvší mláďata pravidelně dokrmují, ve městě jim přítomnost lidí vytváří natolik stresující podmínky, že své potomky nechávají ze strachu před člověkem na holičkách," vysvětluje MVDr. Pavlína Hájková. Poštolky dospějí a po přibližně dvou měsících je vracejí pracovníci zoo do volné přírody. Ne všechny, byť profesionálně dokonalé zákroky jsou úspěšné. Někdy je všechna obětavá péče odborníků marná. Naštěstí jen v minimálním počtu případů. Jeden z nich se odehrál poslední červencovou nedělí.

Bylo pozdní odpoledne. V Údolí oddechu v Brně-Lišni našli lidé poraněnou volavku popelavou. Rozbíhá se rutinní kolotoč. Poraněného ptáka s otevřenou frakturou končetiny se ujímá veterinář. Po hodině práce na operačním stole veterinární ošetřovny se mu podařilo pacienta stabilizovat a zlomeninu zafixovat. Pondělní ráno však bohužel bylo pro všechny zúčastněné smutnější. Nemocná a zeslabená volavka i přes intenzivní veterinární péči se rána nedožila.

Naštěstí jde o výjimku. Většina poraněných zvířat, která v brněnské zoo ošetří - a jsou jich ročně desítky, se vrací zpět do přírody. Na zvýšený nápor v čase prázdnin a v době dovolených jsou na Mniší hoře připraveni. Turistické aktivity totiž souvisejí, v dobrém slova smyslu, i s nárůstem zájmu lidí o ostatní spoluobyvatele planety. Proto se v červenci a srpnu zvyšuje počet telefonátů do zoologické zahrady, v nichž lidé upozorňují na zraněná či zesláblá zvířátka, která našli. Brněnská zahrada je, stejně jako mnoho dalších zoo, součástí celorepublikové sítě Záchraných stanic pro handicapovaná zvířata. Do kompetence Mniší hory spadají území: statutárního města Brna a okresů: Brno-venkov, Blansko (část), Břeclav a Znojmo. V minulém roce v záchrané stanici Zoo města Brna ošetřili 76 jedinců patnácti druhů zvířat. Prioritu měli: ježek západní, ježek východní a poštolky obecné. Většina z ošetřených zvířat se vrátila do přírody. Letošních prvních osm měsíců opět potvrzuje dlouhodobý nárůst příjmů a veterinárních zákroků.

MVDr. Stanislav Mazánek

Řádky k zamyšlení

Hladová větrná smršť zničí stovky hektarů lesů. Povodně unášejí rozmělněné tuny rodící zeminy. Sopky zaplavují magmatem čtvereční kilometry kvetoucích svahů. Zemětřesení ničí celá údolí. Sluneční výheň drtí skály v prach. Člověk zapláče. Nahlédnutí do nám méně příznivě nakloněné tváře naší planety stálo lidstvo miliardy dolarů - i desítky lidských životů. Takové katastrofy, které krátkodobě ovládly titulní strany deníků, televizní zpravodajství i rozhlasové reportáže, jsou lidstvu velmi blízké a jedinec dokáže nad hořkým osudem i nepatrného úlomku ze své šestimiliardové množiny upřímně zaplakat. Je to pochopitelné. Děj, nadto katastrofický, dostal své jméno a finanční vyjádření. Člověk je s fakty seznámen, a tedy ve své neobyčejné bohorovnosti smířen a spokojen. Jen pokrčí rameny a zašeptá něco o velebné matce přírodě a jejích rozmarech. Ve své namyšlenosti si ovšem neuvědomuje, jak nemocná vlastně, a zejména lidskou zásluhou, ona ještě před stoletím opravdu suverénní

Země je. Ovšem přizná-li si i toto, pak rozhodně odmítne tvrzení, že hlavním strůjcem blížící se apokalypsy je právě zlenivělý diktátorský druh Homo sapiens.

Přemnožené lidstvo stále krutěji hrabe v železných rezervách fauny i flóry a drancuje, pochopitelně za pomoci supermoderní techniky, i místa ještě před nedávnem nazývaná divočinou. Lidstvo má stále větší hlad a bohužel se už nespokojuje s vlastními chovatelskými zásobárnami, ale stále častěji útočí na samu základnu biologické rovnováhy.

Stovky druhů živočichů mizí každoročně do nenávratna a řada dalších už přežívá na modré planetě jen díky zachovným programům zoologických zahrad. Chraňme se proto okamžiku, kdy už nebudou zvířata ani v zoo a budou pouze pietně uchovávána na videokazetách. Opravdu si myslíte, že jde o katastrofické sci-fi daleké budoucnosti? Ročně nenávratně zmizí na tisíc druhů rostlinné a živočišné říše. To jen na okraj a k zamyšlení.

Petr Urbánek

Horké novinky

Mlád'ata na Mniší hoře

K nárůstu počtu chovaných zvířat na Mniší hoře přispěly před nedávnem chovné skupiny jelena sibiřského, bizona prérijního a také pštrosa dvouprstého. Koloušek je o to zajímavější, že chov jelena sibiřského není v zoo obvyklý. Bizoní stádo stejně jako v minulých letech i letos potvrdilo, že je na ně, pokud jde o zajištění potomstva, spolehnutí. Pět mlád'at pštrosa dvouprstého, která se postupně vylíhla v líhni, na Mniší hoře dlouho nepobude. Jedno asi poputuje do Dvora Králové a jeho sourozenci by se, v případě realizace spolupráce s Francií, měli vydat až do Kamerunu.

Dětská zoo přitahuje

Dětská zoo, jímž se už po tři měsíce Mniší hora pyšně chlubí, patří k nejvyhledávanějším expozicím. Největšímu zájmu se těší drobná kuřátka, po nich pak kozičky kamerunské. Vzhledem k tomu, že každý realizovaný projekt má ve specifickém prostředí zoologických zahrad svá úskalí, rozhodlo vedení zoo přesunout králíky do velkého výběhu koz, na jejich místo poputují morčata a na místo nich, po vybudování malého jezírka, budou děti v kontaktu s vodními želvami.

Přestavba staré budovy finišuje

Rekonstrukce staré správní budovy ve spodní části Mniší hory, spojená s rozšířením původní plochy na dvojnásobek, se dostává do závěrečného stadia. Dokončovány jsou stavební práce. Do budoucích restauračních, prodejních a ubytovacích prostor už nastupují řemeslníci. Souvztažnost mezi sousedícím pavilonem velkých kočkovitých šelem a restauračními prostory zdůrazní umělé skály, vytvářející spojovací část obou objektů. Kolaudace je naplánována na 31. listopadu letošního roku.

Číňané sázejí na safari

Delegace pěti ředitelů českých a slovenských zoologických zahrad navštívila ve druhé polovině května na pozvání čínské Asociace pro vědu a techniku (AVT) Čínskou lidovou republiku. Pracovní ráz naší návštěvy byl zřejmý už v okamžiku setkání s prezidentem divize AVT Huang Jian-huanem. Společná neformální debata se nesla v duchu možností dovozu a vývozu zooložů a o dodržování pravidel CITES v Číně.

Stejně dělný byl i program v ostatních dnech. Zaujalo mne safari nedaleko Pekingu. Na ploše 400 hektarů žije na tři tisíce jedinců prezentujících na 300 druhů. V areálu jsou od sebe jednotlivé skupiny, například kopytníci, šelmy atd., odděleny. Třetí den našeho pobytu v Číně jsme odletěli do Šanghaje. Den poté jsme s ředitelem šanghajské zoo Cheng-peí Xiongem projednávali možnosti vzájemné spolupráce mezi ním a zahradami soustředěnými v Unii českých a slovenských zoo. Čínští kolegové se v současnosti soustřeďují spíše na budování

velkoplošných safari než na výstavbu nových zoo v západním pojetí. Jak nás informoval zástupce generálního ředitele Xia Shu-zhong, tato cesta je vzhledem k rozlehlosti Číny méně náročná na investice a umožňuje vytvořit chovaným zvířatům solidní prostředí. Všichni jsme s napětím očekávali, co se dozvíme ve Volongu. Američany vybudovaným záchranným centrem pand velkých nás provázal šéf tohoto světoznámého střediska prof. Zhang Hemin. O den později nás v Yaanu opět oslovily rozlehlé plochy tamního safari. Zajímavý byl i výstup na horu Emej, která je přírodní rezervací. Sledovali jsme mj. i velmi ohrožené makaky tibetské, kterých je na světě už jen tři sta jedinců. Naše poslední návštěva patřila zoo v Pekingu.

Během naší návštěvy došlo i k přímým jednáním. Pokud jde o Zoologickou zahradu města Brna projevil jsem opatrný zájem o zlaté takiny, o zlaté langury a pandy červené. Čínští kolegové zase požádali o lední medvědy.

MVDr. Martin Hovorka
ředitel Zoo města Brna

Prázdniny v zoo

Prožít alespoň část prázdnin v zoologické zahradě už není pro brněnské děti jen pouhým vysněným přáním. Nedílnou součástí červencového a srpnového dění na Mniší hoře jsou týdenní Prázdniny v zoo. V osmi turnusech se vždy třicet mladých milovníků přírody seznamuje s prací chovatelů a dozvídá se mnoho zajímavého o zvířatech. Zkrátka. Vedení zoo jim umožňuje nahlédnout pod pokličku běžného dne v zoo. Jak?

V pondělí zavítají účastníci Prázdnin v zoo mezi plazy, obojživelníky a ryby soustředěné v Tropickém království. Sledují krmení krokodýlů a mj. se dovídají, že bájemi opředené jihoamerické pirani nejsou zdaleka tak nebezpečné, jak si přečetli v cestopisech či v dobrodružné literatuře. Atrakcí prvního dne je odpolední krmení lachtanů a od nich pak děti zamíří k malým šelmičkám a mohou si prohlédnout kupříkladu psa pralesního, jehož příbuzní putovali z brněnské zoo až do Japonska. Úterní ráno je věnováno velkým šelmám. Dopoledne

primátům a odpoledne si osvěží svoje přírodovědné znalosti na Soutěžní stezce po zoo. Den zakončí u lam krotkých, které jim představuje Skupina domestikace Stanice mladých přírodovědců Zoo města Brna. Středa patří Stálé akvarijní výstavě v centru moravské metropole. Odpoledne pak návštěvě safari. O tom, že úkolem zoo není jen péče o exotická zvířata, ale pozornost věnuje i domácí fauně, se děti přesvědčí ve čtvrtek, kdy si vyjedou lodí a zavítají do okolí Brněnské přehrady. Na pátek pak už zbývají exotičtí ptáci a odpoledne se děti jen velmi nerady rozloučí s brněnskou zahradou u táboráku.

Prázdniny v zoo patří k velmi vyhledávaným aktivitám. Dokazuje to i skutečnost, že jsou obsazeny už dlouho před začátkem. Častým dotazem pak je, proč tuto činnost nerozšíříme? Odpověď je jednoduchá. Došlo by k poklesu kvality programu. Jak pracovníci Propagačního a vzdělávacího úseku, tak chovatelé a vedoucí z řad studentů Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně jsou už nyní plně vytíženi a atraktivní Prázdniny v zoo by v případě nárůstu počtu dětí vlastně ztratily na své výjimečnosti.

Petr Urbánek

© ZOO Brno, 1998

webmaster: Česká vydavatelská pro internet, s. r. o. /webhouse.cz/